

تاریخ فرهنگ یزد

در روزگار شاه عباس ثانی و شاه سلیمان صفوی

پژوهش و نگارش

محمد رضا ابوالی سرزنی

تیران ۱۳۹۱

سرشناسه : ابویی مهریزی، محمدرضا، ۱۳۴۹ -
عنوان و نام پدیدآور : تاریخ فرهنگی یزد در روزگار شاه عباس ثانی و شاه سلیمان صفوی / پژوهش و نگارش محمدرضا ابویی مهریزی.
مشخصات نشر : تهران: انتشارات دکتر محمود افشار یزدی، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری : هیجده + ۴۳۸ ص. مصور.
فروست : بنیاد موقوفات دکتر محمود افشار ۱۵۹؛ گنجینه جغرافیای تاریخی ایران: ۲۵.

شابک : 978-600-5942-20-0

وضعیت فهرست نویسی : فیبا

یادداشت : ص.ع. به انگلیسی: Abui Mehrizi, Mohammad Reza

... The Cultural History of Yazd during the time of

یادداشت : کتابنامه: ص ۴۱۹؛ همچنین به صورت زیرنوس.

یادداشت : نمایه

موضوع : یزد (استان) - تاریخ؛ زندگی فرهنگی؛ سرگذشت نامه.

موضوع : ایران - تاریخ - صفویان، ۹۰۷ - ۱۱۴۸ ق.

رده بندی کنگره : ۲۰۶۱ / ۴۳ الف ۲ ۱۳۹۱

رده بندی دیوبی : ۹۵۵/۹۳

شماره کتابشناسی ملی : ۱۲۹۴۷۷

ناشر : انتشارات دکتر محمود افشار
نام کتاب : تاریخ فرهنگی یزد (در روزگار شاه عباس ثانی و شاه سلیمان صفوی)
پژوهش : محمدرضا ابویی مهریزی
شمارگان : ۷۰۰
شماره انتشار : ۱۵۹
شماره گنجینه جغرافیای تاریخی ایران : ۲۵
آماده سازی فنی : انتشارات ثریا
نوبت چاپ : اول
سال چاپ : ۱۳۹۱
چاپ : چاپخانه ترانه
صحافی : سیدین
بها : ۹۰۰۰ تومان

شابک ۹۷۸-۶۰۰-۵۹۴۲-۲۰-۰ ISBN 978-600-5942-20-0

شورای تولیت

متولیان مقامی

رئیس مجلس - رئیس دیوان عالی کشور - وزیر فرهنگ (وزیر آموزش و پرورش) - وزیر بهاری (وزیر بهداشت و درمان و آموزش پزشکی) - رئیس دانشگاه تهران، یا معاونان اول هر یک از این پنج مقام (طبق ماده ۲ و ققنامه)

* متولیان منصوب و منسوب

دکتر سید مصطفی محقق داماد (رئیس شورا) - دکتر علیمحمد میر (جانشین: دکتر حسین نژادگشتی) - دکتر محمدرضا شفیعی کدکنی (جانشین: دکتر محمد اسلامی) - مهربانو دکتر افشار (دبیر شورا) - جانشین: پروین صالح - آرش افشار (جانشین ایرج افشار) - ساسان دکتر افشار (بازرس)

هیأت مدیره (منتخب شورای تولیت)

دکتر سید مصطفی محقق داماد رئیس هیأت مدیره (از شورای تولیت)
 ابراهیم ابراهیمی نایب رئیس هیأت مدیره (از شورای تولیت)، معاون قضائی دیوان عالی کشور
 محمدحسین حاتمی مدیر عامل
 صمد محمودی بافتوت خزانه دار، حسابدار

*

مسؤول انتشارات کریم اصفهانیان

* درگذشتگان

اللہیار صالح - حبیب الله آموزگار - دکتر محمدعلی هدایتی - دکتر مهدی آذر - دکتر یحیی مهدوی - مهندس نادر افشار - دکتر جواد شیخ الاسلامی - دکتر اصغر مهدوی - ایرج افشار - ریاست هیئت مدیره: دکتر سید جعفر شهیدی (از سال ۱۳۶۳ تا ۱۳۸۳).

اعضای پیشین

دکتر جمشید آموزگار - دکتر منوچهر مرتضوی - بیروز افشار یزدی.

بنام پروردگار یادداشت واقف

- اول : طبق ماده ۲۳ و قفسه اول مورخ یازدهم ۱۳۳۷ هـ. ش. (....) در آمد باید صرف ترجمه و تألیف و چاپ کتب و رسالات که با هدف این موقوفات موافق باشد و همچنین کمک به مجله آینده و صورت احتیاج و احاطه دادن جوایز به نویسندگان شایع و دستور این وقفنامه گردد (....)
- دوم : هدف اساسی این بنیاد فی طبق ماده ۲۵ و قفسه (....) تعلیم زبان فارسی و تحکیم وحدت ملی در ایران میباشد. بنابراین کتب که با هدف این موقوفات منتشر شود باید مربوط به لغت و دستور و ادبیات فارسی و جغرافیای تاریخی و تاریخ ایران باشد. کتب کلاسیک مدرسه عمومی نباید با درآمد این موقوفات چاپ شود (....)
- سوم : طبق ماده ۲۶ (مقدار) از کتب و رسالات چاپ شده یا بودجه این موقوفات باید بطور دویه و بنام این موقوفات به مؤسسات فرهنگی، کتابخانه و قفسه های عمومی ایران حاج و بعضی از دانشمندان ایران و نشریه های علمی و فرهنگی (....) در دست داده شود (....)
- چهارم : چون نظر بازگانی در انتشارات این موقوفات نیست و تا حدی که این هم جایز است طبق ماده ۲۷ و قفسه پنج هیچ کتاب و رساله نباید کمتر از قیمت تمام شده و همچنین مبلغی را در از بهای تمام شده با افزایش صدی ده ماهیت قیمت گذاری شود (....) این افزایش ۲۵ درصد بواسطه حد اقل حق ترجمه و نشریه است که برای نشر غیر تحمل میشود. از آن بفرهنگان تعاضد داریم که در این زمینه ای که ابداع تجارتی نماید و یا به هر نحوی که بخواهد. بر اساس موافقت نامه دوم مورخ ۱۳۵۲، ۴، ۱۲ که میان واقف و دانشگاه تهران به امضاء رسید. پنجم : قسمتهای متممی از رقبات مانند جایگاه سازمان نیست و لهذا تحمل نموده بان شناسی بطور رایگان بنگاه ملکان انداخته شده و رقبات دیگری هم با درآمد این موقوفات دوم برای اجرای مفاد و قفسه که از مجربارت از دادن جوایز ادبی و

نکته تاریخی و لغوی اربع بایران (دراستشای کتب دسی) میباشد و اختیار دانشگاه طهران قرار گرفته که
وصول نموده و بنام این موقوفات احاطه و نشر گردد.

ششم : چون طبق ماده ۳ موافقت نامه نامبرده مقرر شد است که از طرف ریاست دانشگاه طبعاً متولیان
این موقوفات که از طرف اوقاف بصورت یک اثرات بنیاد معین شده و باشد برای سرپرستی او
امور از نشر کتاب انتخاب شود. (ریاست دانشگاه آقای ایرج افشار را که از متولیان شورای هیئت
است از طرف اوقاف بصورت یک اثرات بنیاد معین شده و بهمت سرپرست انتخاب برقرار نموده)

هفتم : چون نگارنده این مکتوب بواسطه کبر سن (۸۶ سال شمس) از این پس نتوانم خواهی توانست به سرپرستی
این کار بپردازم. از این پس تمام اختیارات خود را در انتخاب تألیف و ترجمه و خرید کتب و غیره بفرزند
ارشد خود ایرج افشار و کذا کرده ام. درین چند سال اخراج کرده و جلدات را تألیفات خودم از طرف
موقوفات بطبع رسیده و با کوشش سرپرستی می بوده است. کسانی که بایل به همکاری و تألیف یا
ترجمه و نشر کتاب هستند میتوانند با مراجع کنند. تنها شرط کار وفاق بودن تألیف و ترجمه با هدف
این بنیاد یعنی ترقی ملت و کشور و تعمیم زبان فارسی و تحلی و حدی در ایران که وطن پرست که زبان می
و قی میر ایران است، میباشد.

هشتم : این یادداشت کلی برای چاپ در آغاز هر یک از نشریات این بنیاد نوشته شده است.

دکتر محمود افشار یزدی

آذربایجان، ۱۳۵۸ ه. ش.

محمد مصطفی

تکته سوم

کتابی که با بودجه این موقوفات طبع و توزیع میشود باید کاغذ مطبق یا نیت واقف و بدلت نصاب باشد اگر تداوفا
مجموعه یا یک یا چند واقف منتشر شده یا می شود صد در صد این طاعت اندر و به سبب اینست که واقف قصد چاپ آنرا
با مال خود داشت ولی زمانیکه دارای خود را واقف عام مخصوصاً برای انتشار کتب تاریخی و ادبی نمود چاپ کتب خود
را هم که دارای این جنبه است به عهده بنیاد واکه ار کرد.

اما این چنان نیست که ما میبایست که را هم از هر نوع که باشد و بر سه چاپ نماید کتب تقیم و تشریح از کتب مستحکم آن آید
با بودجه آن چاپ خواهد شد که بانک عامل واقف اگر ترویج زبان ری و حکیم وحدت فی ایران است برداشته کتابی که بولی
از نامه گیرائی و جدایی طبعی و کتابت از راجع زبانهای خارجی به قصد تضعیف زبان ری و دیگر خبرهای نفرت آمیز و شایع
سیاستهای فتنه انگیز داشته باشد نباید با بودجه این موقوفات طبع و توزیع شود.

تکته دیگر آنکه چون شاید برای چاپ کتب از کتب فارسی که دایره مانند یعنی انسلیکوپدی باشد و یا یک کمال
ایران که دارای بودجه بیشتر دارد و آراء و بیان بنیاد کفایت طرح سازند چنانچه میتوان با انداختن با یکی این موقوفات چاپ
نمود بشرط آنکه اجازه واقف در زمان بیات و موافقت شورای تعالیات بعد از آنکه با یک کس و شکایاتی قانوناً تا تمام تمام
در تکته دوم یادداشت واقف منتشر در مجله سوم افغان نامه بجا شتم که کتب رسالاتی که با بودجه این موقوفات چاپ
میشود باید منتشر باشد از تحریرات سیاسی مخصوصاً آلوده نباشد با عناصر سیاسی خارجی راجع به موضوعات تاریخی و ادبی ایران
شناسی... و در پایان آن بجهت افزودن هم در شتم که مبادا چنین رسالاتی سالها بعد از آنکه منتشر شده اند و یا
برای چاپ شود پس لازم بود که در این یادداشت تذکری داده شود... عهده نمایان این یادآور بجا آید و کلمات
است نه مؤسسات انتشاراتی دیگر که هر یک به و شش خاص خود را دارد و داد و داد خانی در کار آنها داریم.

تازهائی که نویسنده این مقرر مسئولی به شتم و فرزند دانشمند این انتشار که به روز نویسنده کی کاغذها میباشد سرپرست انتشار
این بنیاد است مروجی برای گزینائی نخواهد بود بعد از ما هم امید است که این انتشار داده باشد. ان شاء الله. در و شتم

نگاه دبصره

با درشت انقباض روزی از کلمات آتیه ۱۳۳۱ بر این تاریخ

کتاب نظم و نثری از گذشته‌نگار که با سرایه و آرد این بنیاد چاپ و ترویج شود باید منطبق با قیاس اخلاقی باشد
فخاس باشد، هر نوع زبان رسمی و فخرانی بان حکیم حدیثی و قیامت کشور ایران باشد و بر این از ناحیه کزانی و جدای
علمی باشد، و حمایت ترویج از لغوی کل و زبانهای خارجی به قصد تصحیف بان فارسی وری نکند. خلاصه آنکه این کتاب
و رسالات باید منطبق باشد از روشهای فخری و سیاستهای فتنه انگیز و بطور مرمر و در حلقی منحصراً نباید آلوده باشد
به اغراض سیاسی خارجی و رافضی پرورش تاریخی، نژادی یا ادبی و فریگی و ایران شناسی.

کتاب تاریخی ادبی و حال حاضر خارجی که از حلقی و ترکی و فریگی و روسی به فارسی ترجمه میشود اگر دارای هر دو جنبه از سو
زبان باشد، باید قسمت سوم و چهارم ترجمه شود و قسمت پنجم و ششم ترجمه شود و باید به قصد مبارزه و مقابلت حال حاضر آن باشد
جالبه ازیرا گفته منطقی ممکن است مؤثر باشد و شکار و پرچی کوی این بنیاد انتشارات و باید در هر حال از دروغ و ناز
پرهیز کند، بگفته نظامی کنجی، چون آن کسی اوج کرک و دروغی انبیا به خرج کرک

برای چاپ انتشارات و رسالات تنها بزرگ و حق از لغوی و نثری و بیک سبب امنیت فوق العاده سودمند بودن کتاب
بایزه نیز خبر داریم، این بنیاد و چاپ انتشارات که بهای خود بطور مسلم ضرر و آلودگی از اکثر از ارزش تمام شدن، از
کافه چاپ و غیره، از دزد و شش داده ارد، شاید بعضی تصور کنند که کار ما شبیه به بعضی از معاصره و معاصره الدین باشد که نظم
منع میفریزد و ادبی و شایعی، بی جهت و رنگ می کرد و می فروخت بیک شایعی، عقیده بر این است که اگر در این مؤخر را
و مالی کنیم سود معنوی که تصور راست می بریم، آن اینکه عقیده خود را که ترویج زبان رسمی و حکیم حدیثی و قیامت این
ایران است و ادبی می بریم، این زبان و به حساب مصارف و خف در راه، ایده آل و دودلی خود محسوب می اریم.

برای اطلاعات و توضیحات بیشتر لطفاً به یکنه مشرب شده و در ابتدا ای کتابهای این بنیاد که اضافات و تفاوتهایی که با هم
دارد توجه فرمایند.

دکتر محسن افشار

آبان ۱۳۳۱